

ETL EESTI TARBIJAKAITSE LIIT

Eesti Tarbijakaitse Liidu seminar „Toote ohutus on tarbija õigus“.

Eesti Tarbijakaitse Liit (ETL) koostöös Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametiga (TTJA) korraldas 28.juunil tarbijakaitsealase seminari, millel käsitleti toodete ja teenuste ohutust.

Seminariga tähistati ühtlasi ETL 25.juubelit.

Meil on heameel tõdeda, et veerand sajandit oleme me nõustanud, koolitanud ja abistanud Eesti tarbijaid ja seisnud nende õiguste ja heaolu eest. Rahvusvaheliste organisatsioonide liikmetena oleme 15 aastat osalenud Euroopa Liidu tarbijapoliitika edendamise ja jõustamisega.

Euroopa Liit kui poliitikakujundaja peab tagama tarbijatele turu, kus nad on piisavalt kaitstud s.t. tooteohutus peab olema tõestatud enne kui toode turule tuuakse.

Toote ohutus on tarbija õigus ja tarbijal on õigus eeldada, et kõik tooted on ohutud.

Tarbijate käsutuses olevatest kommunikatsioonivahenditest on kasu ainult sel juhul kui tarbijal on olemas vastavad teadmised ja tõlgendamisoskused, sest oma igapäevaste ostuvalikutega me kujundame ka ümbritsevat keskkonda.

Siiski on palju ka selliseid ohu märke, mida tarbijad ise ei oska õigeaegselt hinnata, kuid millest nad peavad olema teadlikud.

BEUC-i ja ANEC-i liikmetena väidame, et ohutuse teema on globaalne ja tõusva trendiga, kuna turud muutuvad üha keerulisemaks ja tarbijatel on raskem orienteeruda ja otsustada nii toodete kvaliteedi osas kui infos, mida toodete kohta pakutakse.

Tänapäevad targad tooted justkui annavad tarbijatele signaali, et need on täiesti ohutud ja turvalised. Praktika näitab, et see ei vasta tõele.

Selleks, et muuta meie elukeskkond turvalisemaks on vaja parandada turuosaliste käitumist, edendada tarbijate kirjaoskust ja arendada erinevate osapoolte koostööd.

Seminaril esinesid ettekannetega:

Kaur Kajak – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti peadirektor;

Angela Priks – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti Tehnilise osakonna ekspert – valdkonnajuht;

Anneli Nagel – Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti Toote ja teenuseohutuse nõunik;

Marilin Lutsoja – Terviseameti Kemikaali ja tooteohutuse büroo peaspetsialist;

Priit Kikas – Eesti Standardikeskuse tegevdirektor

1. Kaur Kajak oma ettekandes selgitas ametite ühendamise eesmäärke.

TTJA missioon on kujundada ohutut ja õiglast elukeskkonda;

Visioon on uuenduslik ja vastutustundlik elukeskkond kõigile;

Väärtused on avatus, koostöö, asjatundlikkus, uuenduslikkus, tulemuslikkus.

Ühendamise tulemusel on ilmselge kasu ressursikasutusele – kulude kokkuhoid, töötajate karjäärivõimalused laienevad asutusesiseselt, IT süsteemide ulatuslikum ja efektiivsem kasutamine ja suurem fookus andmeanalüüsile.

Ühendamise kasud teenustele väljenduvad selles, et üks riigiasutus on nüüd vähem ja tarbijatel on lihtsam orienteeruda probleemi lahendaja leidmisel.

Tarbimiskeskonna väljakutsest rääkides tõi peadirektor esile uued nõuded, mis alates 1. juunist 2019 a. hakkavad kehtima alkohoolsete jookide väljapanekuks.

Alkohoolsed joogid tuleb paigutada kaupluses teistest kaupadest eraldi.

Kaupluse külastamisel ei tohi tarbija kokku puutuda alkohoolse joogiga vältimatult kokku.

Väljapanek ei tohi olla märgatavalt nähtav ülejäänud müügisaalist, väljaarvatud juhul kui nende nõuete täitmine ei ole müügisaali suurusest tulenevalt mõistlikult teostatav.

Samuti ei tohi väljapanek olla märgatav väljastpoolt müügikohta.

Lahenduse peab leidma iga kaupleja ise ja olema valmis ka oma lahendust põhjendama.

Aprillis koostas TTJA ka vastava juhendi piirangute kontrollimiseks.

Peadirektor tutvustab meile ka uut pakettreiside direktiivi.

1.juulist 2018 jõustusid turismiseaduse ja võlaõigusseaduse muudatused, millega võeti riigisisesele õigusele üle pakettreiside ja seotud reisikorraldusteenuste direktiiv nr.2015/2302.

Muudatuse eesmärgid on õigusraamistikku kohandamine vastavalt turu arengule ja arengule vastav kaitse, läbipaistvuse ning õiguskindluse suurendamine.

2. Angela Priks esines ettekandega toodete ohutuse kohta.

Toodete ohutust reguleerivad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/95, toote nõuetele vastavuse seadus, määrused, standardid, juhendid jm. dokumendid.

Tarbijatele mõeldud tooted nagu mänguasjad, rõivad, lastehooldusvahendid, kosmeetika, kemikaalid, tekstiilitooted, jalatsid, tulemasinad, väärismetalltooted jne. ohutus on tagatud vastavalt õigusraamistikule.

Toodete ohutuse kindlaksmääramisel on olulised järgmised kriteeriumid:

- Toodete omadused, koostis, pakend, kokkupanekujuhendid, paigaldus- ja hooldusjuhendid;
- Mõju teistele toodetele kui võib eeldada nende koos kasutamist;
- Toote esitlusviis, märgistus, hoiatused, kasutamise ja hävitamise juhendid ning muu teave;
- Võimalik oht toote kasutamise korral tarbijate riskirühmadele, eriti lastele ja vanuritele.

Selleks, et hinnata nõuete täitmist testitakse tooteid vastavalt vajadusele.

Eelmisel aastal sooritati 56 testimist, neist 40 mänguasjadele.

Nõuetele ei vastanud 3 toodet ja ohtlikuks osutusid 7 toodet.

Sooritati 16 testimist ftalaatide sisalduse määramiseks mänguasjades ja ei avastatud ühtegi nõuetele mittevastavat toodet.

Samuti testiti tarbijatooteid nikli sisalduse osas ja avastati 2 toodet, mis osutusid ohtlikeks.

Moeehete testimisel avastati 2 ohtliku toodet, mis sisaldasid niklit.

Koostöö liikmesriikide vahel toimub RAPEX süsteemi vahendusel, mis on Euroopa Liidu ohtlikest tarbija toodetest teabevahetuse süsteem, mille abil saavad riiklikud järelevalveasutused vahetada infot ohtlike toodete kohta, et need võimalikult kiiresti liikmesriikide turult kõrvaldada.

Igas riigis on oma kontaktpunkt selle süsteemiga tegelemiseks ja Eestis on selleks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet.

Eelmisel aastal edastas Eesti RAPEX süsteemi kaudu meie turult avastatud toodete kohta 23 teadet, millest 8 olid tekstiilitooted, 7 mänguasja, mis sisaldasid ftalaate ja eraldasid

väikesed osad, 5 kosmeetikatoode, mis sisaldasid mittelubatud aineid, 2 niklit sisaldavat moehet ja 1 kemikaal, mis kujutas endast ohtu keskkonnale.

Eelmisel aastal on RAPEXi kaudu teavitatud 2257 ohtlikust tootest, millest 42% olid mänguasjad, 25% sõidukid, 13% rõivad, tekstiil ja jalatsid, 11% elektrilised tooted ja 9% kosmeetikatooted.

3. Anneli Nagel oma ettekandes tutvustas Tarbijakaitseseadust, toote nõuetele vastavuse seadust ja võlaõigusseadust, mis kõik reguleerivad teenuste ohutust.

Toode on kasutamiseks ohutu kui see mõistlikel kasutamistingimustel arvestades kasutusiga ning asjakohastel juhtudel kasutuselevõtu-, paigaldus- ja hooldusnõuete järgimist, tagab tarbijate ohutuse ja tervise kaitse ega ohusta ümbritsevat keskkonda.

Eestis pakutakse umbes 80 erinevat vabaaja teenust.

2017. aastal viidi läbi koostöös Balti riikide järelevalveasutustega kontrollreidid, et suurendada seiklusparkide ohutust ja määratleda parimad praktikad.

Seiklusparkides kontrolliti tootja või radade paigaldaja poolt antud teavet, hinnati võimalike riske ja puude seisukorda, valmisolekut õnnetusteks või päästmist vajavaks situatsiooniks, lepingu tingimusi radade ülesehitust ja hooldust jne.

2018. aastal kontrolliti seiklusparke 10. korral ja kõigis neis avastati suuremaid või väiksemaid puudusi. Kahes pargis oli tõsine oht tervisele ja elule.

Järelevalve tulemusel on puudused kõrvaldatud.

Kuna laste mängutoad omavad suurt populaarsust, siis järelevalve selles valdkonnas on väga oluline laste turvalisuse seisukohalt.

Kontrollitakse lepingutingimusi/sisekorraeskirju, seadmete kasutusjuhenditest kinnipidamist, atraktsioonide ja mänguasjade ohutust.

Kõik puudused mängutubades on küll kõrvaldatud, aga ei ole sugugi välistatud nende taasteke.

Koostamisel on juhend mängutoa teenuse pakkujatele.

3. Marilyn Lutsoja oma ettekandes tutvustas meile piiripealseid tooteid, mis on laialt levinud ja neid võib leida erinevate kaupluste lettidel, aga nende määratlemine on keeruline ja isegi tootjad võivad vahel eksida, seega tuleb alati hoolega uurida toote pakendit ja suhtuda kriitiliselt väidetes, mida sealt leiate.

Seega, mõnedel toodetel võib, sõltuvalt nende esitamise viisist kas siis pakendist või märgistusest, olla rohkem kui üks võimalik seadusest tulenev klassifikatsioon ja seepärast on tõeline väljakutse toodete õigesti liigitamine ja asjakohaste õigusaktide kohaldamine.

Piiripealsed tooted on reguleeritud Tarbijakaitseadusega, Toote nõuetele vastavuse seadusega ja Reklaamiseadusega.

Toote määratlemise eest vastutab tootja.

Tervisekaitseinspeksioon moodustas 31.jaanuaril 2008 piiripealsete toodete määratlemise ekspert tööühma, kuhu kuuluvad Terviseamet, Raviamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Põllumajandusamet, Veterinaar-ja Toiduamet.

Tooteid määratletakse nende esitluse, otstarbe, koostise, kasutusala, kasutusviisi, toime ja väidete alusel.

Marilin defineeris meile, mis on kosmeetikatoode, biotsiid, kemikaal, meditsiiniseade, ravim ja püüdsime koos määratleda erinevaid tooteid, mis polnud sugugi kerge ülesanne.

4.Priit Kikas oma ettekandes tutvustas oma organisatsiooni - Eesti Standardikeskust (EVS), kelle ülesanneteks on Eesti standardite koostamise korraldamine ja Eesti seisukohtade esindamine Euroopa ja rahvusvahelises standardimises.

Standardid on parimaid praktikaid väljendavad tegevusjuhised, mille sisu on koostatud ja kokku lepitud erinevate valdkonnast huvitatud osapoolte vahel ja neid koostatakse väga erinevate organisatsioonide poolt.

Ilma standarditeta valitseks maailmas kaos!

Valdkonnad, kus standardid mängivad väga olulist rolli tarbijate ohutuse tagamisel on elektriseadmed ja kodumasinad, mänguväljakud, spordi- ja puhkusetarvikud, mänguasjad, laste hooldustooted, tekstiil, mööbel, grilltarvikud, samuti jalgrattad, küünlad, valgumihklid, lastekaitsevahendid, küberturvalisus ja andmekaitse.

Paljudes valdkondades ei ole kehtestatud õigusaktidega toodetele konkreetseid ohutusnõudeid. Sellistele toodetele kehtivad üldised toote ohutuse nõuded, mille kohaselt toote ohutust eeldatakse kui on järgitud standardeid.

Toodete vastavus (ohutus) standardile on täiendav garantii toote ohutuse osas.

Standarditavates valdkondades ja standardite sisus saavad kaasa rääkida kõik asjast huvitatud osapooled. Euroopa standardimises esindab tarbijate häält ANEC, kelle liige on ka Eesti Tarbijakaitse Liit.

Tegelik töö ja otsused tehakse rahvuslikul tasandil, selleks tuleb liituda kas standardite koostamisega tegelevate tööühmadega või esitada oma kommentaarid ja ettepanekud otse EVS-le.

Seminari käigus toimus elav interaktiivne arutelu ja kõik küsimused ettekandjatele said väga konkreetsed vastused.

Omandatud teadmiste ja materjalide baasil korraldavad meie regionaalsed liikmesorganisatsioonid toote ohutuse seminare maakondades ja kõik teemast huvitatud osapooled on lahkesti oodatud osalema ja kaasa rääkima.

Turvaline ja ohutu elukeskkond on meie südameasi!

Linda Läänesaar
Eesti Tarbijakaitse Liidu
tegevdirektor

6411697

